

Analýza dostupnosti specializovaných sociálních služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím v ČR

Dle Evropské studie z roku 2014 zaměřené přímo na násilí na ženách, bylo v České republice celkem 32 % žen obětí fyzického nebo sexuálního násilí. Tato a další obdobné studie zaměřené na domácí násilí často docházejí k hlavnímu zjištění v podobě takzvané míry viktimizace, tedy podílu osob z cílové populace. V rámci dokumentu Analýza výskytu a latence domácího násilí v partnerských vztazích byly tyto studie porovnány a vyšlo najevo, že jednotlivé studie dochází k rozdílným závěrům v míře obecné viktimizace, kdy výskyt domácího násilí u žen dosahoval od 17,2 % do 40,0 % v závislosti na použité metodologii a definici domácího násilí.

Zmíněná fakta nám tak snadno ukazují na potřebnost sociálních služeb zaměřených na pomoc domácího a genderově podmíněného násilí a podrobného mapování této problematiky pro tvorbu jak účinných preventivních opatření, tak případné následné pomoci obětem. Na tuto potřebu reaguje **Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019-2022**¹, a to prostřednictvím jednoho z konkrétních úkolů Zajistit dostupnost specializovaných sociálních služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím, jehož gestorem je Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) ve spolupráci s kraji a ministerstvem pro místní rozvoj.

Z tohoto důvodu MPSV jako člen výboru pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách nechalo **v rámci projektu MPSV „Rozvoj systému sociálních služeb“** (reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003739), který je financován z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost, vypracovat **Analýzu dostupnosti specializovaných sociálních služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím v ČR**², která je předmětem tohoto článku. Na jejím zpracování též spolupracovali zástupci odboru rovnosti žen a mužů Úřadu vlády. Hlavním cílem analýzy bylo zjistit, jaká je situace z hlediska kvality a dostupnosti v poskytování specializovaných služeb pro osoby ohrožené domácím násilím a genderově podmíněným násilím v ČR a v jednotlivých krajích. Analýza obsahuje teoretické vymezení (terminologie, přehled legislativy, strategický rámec a informační zdroje, přehled výzkumů), statistická data, výsledky dotazníkového šetření a šetření mezi pracovníky krajských úřadů, část zaměřující se na specializace sociálních služeb a návrhy a doporučení. A to doplněné velkým množstvím tabulek, grafů

a kartogramů, které i samy o sobě mohou být zajímavým zdrojem informací.

V rámci dotazníkového šetření bylo **osloveno celkem 259 poskytovatelů sociálních služeb s registrovanou cílovou skupinou obětí domácího násilí, přičemž dotazník vyplnilo 122 z nich**, což tvoří poměrně vysokou **návratnost 47,1 %**. Současně s tímto šetřením byla vydefinována **skupina kritérií pro určení specializace sociálních služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím. Celkem jde o 28 kritérií**. Při stanovování těchto kritérií specializace se vycházeno ze zmiňovaného dotazníkového šetření a rozhovorů a dále z dostupných tuzemských i zahraničních zdrojů. Mimo stanovení a popisu jednotlivých kritérií byla definována také jejich působnost (na jaké formy či druhy sociálních služeb je dané kritérium aplikovatelné), obligatornost, váha a požadovaná hodnota nutnou pro splnění daného kritéria. Na základě výsledků dotazníkového šetření, při porovnání s uvedenými kritérii, byly identifikovány jak vysoce specializované sociální služby s celostním přístupem k problematice domácího a genderově podmíněného násilí a jeho obětem, tak služby, které navzdory své registraci nepovažují oběti domácího násilí za svou cílovou skupinu a jejich standardy kvality nejsou pro potřeby obětí domácího násilí vůbec definovány. Dle vyhodnocení lze označit za **specializované sociální služby cca 30 %**, které se do dotazníkového šetření zapojily. Analýza se dále zabývá otázkou dostupnosti sociál-

ních služeb, kdy pro posouzení byla zvolena vzdálenost do místa poskytování služby (v kilometrech) a časová dostupnost (čas potřebný k dojezdu při využití automobilu). Z výsledku vyplývá, že **cca 57 % obyvatel má specializovanou službu dostupnou do vzdálenosti 15 km**.

Vedle dotazníkového šetření mezi poskytovateli sociálních služeb provedl proběhlo rovněž šetření s příslušnými zástupci jednotlivých krajských úřadů, a to prostřednictvím strukturovaných rozhovorů. Cílem tohoto šetření bylo primárně zjistit stav sociálních služeb a sítě sociálních služeb pro oběti domácího a genderově podmíněného násilí v jednotlivých krajích.

Na základě provedených analytických prací bylo formulováno celkem **14 doporučení**, která by měla být v ČR implementována za účelem zlepšení poskytování sociálních služeb pro osoby ohrožené domácím násilím a genderově podmíněným násilím, jako například rozšíření sociálního poradenství o téma genderově podmíněného násilí, metodicky podpořit poskytovatele sociálních služeb s cílovou skupinou obětí domácího násilí a poskytovatele usilující o dosažení specializace u svých služeb, nebo zvýšit dostupnost specializovaných sociálních služeb pro oběti domácího a genderově podmíněného násilí tak, aby byly splněny mezinárodní závazky a sníženy regionální disparity a další podobná doporučení.

K analýze byl též **zpracován odborný oponentský posudek**³, který poukázal na to, že díky analýze bylo možné zmapovat bílá místa v dostupnosti specializovaných služeb, a konstatoval, že svým přínosem se jedná o unikátní studii nejen z hlediska České republiky, která by mohla sloužit jako inspirace i pro další země. Věříme, že poskytnuté informace a zjištěná data pomohou všem důležitým aktérům ke zlepšování kvality a dostupnosti sociálních služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím.

¹ <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/AP-DN---grafikaFINAL.pdf>

² Analýza je k dispozici na webu projektu Rozvoj systému sociálních služeb: <http://rsss.mpsv.cz/projekt/vystupy-a-dokumenty/>

³ Rovněž k dispozici na webu projektu Rozvoj systému sociálních služeb: <http://rsss.mpsv.cz/projekt/vystupy-a-dokumenty/>

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

